

การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

BUDDHISM PROPAGATION DEVELOPMENT OF MONKS IN CHA-AM DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

พระครูปลัดกฤษณากรณ ญาณโร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail: Pounds1.10116@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนา เปรียบเทียบความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า สภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัญหา และอุปสรรค คือ มีการใช้ภาษาที่ยากแก่การเข้าใจ ขาดความต่อเนื่องและกลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ขาดทักษะการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟัง คือ ขาดการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ดังนั้น ควรมีการใช้ภาษาที่มีความชัดเจนง่ายต่อการเข้าใจ ควรสร้างบุคลากรที่มีความสามารถด้านการเผยแผ่ ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ให้มีทักษะในการใช้ภาษาที่สามารถโน้มน้าวจิตใจ ในการเผยแผ่ธรรมะนั้นต้องสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย

คำสำคัญ: การพัฒนา; การเผยแผ่; พระพุทธศาสนา

Abstract

This article was to study the condition and comparison of opinions, problems, obstacles and suggestions for Buddhism propagation development of monks in Cha-Am district, Phetchaburi province. This mix-method research found that the conditions of the Buddhism propagation development of monks in general were at a high level, different personal factors resulting in different opinions, corresponding to the research hypothesis. Problems and obstacles were using too difficult language to understand, lack of continuity and propagation technique, lack of speaking skill to convince the listener's mind, lack of creating comfortable atmosphere. Therefore, should using a clear language for a clear understanding, should creating staff who were able to propagate Buddhism, there should be a promotion of knowledge in language skills that can convince listener's mind, to spread the Dhamma must create a relaxed atmosphere.

Keywords: development; propagation; Buddhism

บทนำ

ในยุคเริ่มแรกแห่งการประดิษฐ์ฐานและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อาศัยบทบาทของพระพุทธเจ้า และพระสาวกเป็นหลักสำคัญ โดยใช้วิธีการต่างๆ จาริกสั่งสอน เพื่อนำประชาชนให้เข้าถึงพระศาสนา (พระราชมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2527) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยก่อนนั้น ได้ทำกันหลายรูปแบบ ได้แก่ การปฏิบัติตนที่น่าเลื่อมใส การสนทนา การแนะนำ การตอบปัญหา ข้อข้องใจ และการแสดงธรรมไปตามลำดับ (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2541)

ในประเทศไทยครั้งนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจนเป็นที่แพร่หลายในทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมา นั้น พระสงฆ์นับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เพราะท่านเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย หนึ่งในพุทธบริษัทซึ่งถือว่าเป็นองค์หลัก เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนา (เสฐียร พันธรังสี, 2542) ด้วยเพราะพระสงฆ์สาวกส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร เป็นผู้ควรแก่การค้ำชู ควรแก่การต้อนรับ ควรแก่ของทำบุญ ควรแก่การกราบไหว้ เป็นเนื้อนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก (ม.ม. (ไทย) 12/74/66.)

วิธีการเผยแผ่ของพระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่ผ่านมาเป็น การเผยแผ่ในลักษณะดั้งเดิม ส่วนใหญ่ก็จะทำการเผยแผ่อยู่ในสถานที่ของตน ไม่ว่าจะเป็นการเทศน์ การบรรยายธรรม การทำบุญ ปฏิบัติธรรมในวันพระ มีไม่มากนักที่จะทำการเผยแผ่แบบใช้สื่อหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาจเป็นเพราะยังไม่คุ้นชิน หรือไม่เคยใช้สื่อหรือเทคโนโลยีนั่น ส่งผลให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอำเภอชะอำ ยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

จากการประเด็นที่กล่าว การศึกษาการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อจะได้นำไปศึกษาความสัมพันธ์ความคิดเห็นระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล โดยศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” ว่ามีสภาพความเป็นไปอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการพัฒนา และเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ช่วยให้พระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ นำผลการวิจัยที่ได้ไป ทำความเข้าใจ สังเคราะห์ ปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในวัด ตำบล เขตอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 192 รูป ได้ทำการสุ่มมาจากการประชากรโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโรยามาเน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 รูป เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูป หรือ คน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังของพระสงฆ์ที่มีต่อสภาพการพัฒนารูปแบบพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนารูปแบบพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม (n=130)

การพัฒนารูปแบบพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านสันติสนา (การชี้แจงให้เห็นชัด)	3.83	0.607	มาก
ด้านสมานพนา (การชักจูงใจให้ปฏิบัติตาม)	3.79	0.511	มาก
ด้านสมุตเตชนา (การสร้างความรู้แจ้งแก่ผู้ปฏิบัติ)	3.76	0.557	มาก
ด้านสัมปหังสนา (การสร้างความรู้แจ้งแก่ผู้ปฏิบัติ)	3.87	0.593	มาก
โดยรวม	3.81	0.478	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์มีความคาดหวังต่อการพัฒนารูปแบบพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.478) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านสัมปหังสนา (การสร้างความรู้แจ้งแก่ผู้ปฏิบัติ) ด้านสันติสนา (การชี้แจงให้เห็นชัด) ด้านสมานพนา (การชักจูงใจให้ปฏิบัติตาม) และด้านสมุตเตชนา (การสร้างความรู้แจ้งแก่ผู้ปฏิบัติ) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยส่วนบุคคล	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
			ยอมรับ	ปฏิเสธ
อายุ	0.309	0.907		✓
พรรษา	2.368	0.056		✓
วุฒิการศึกษาพระปริยัติธรรม	3.014	0.033*	✓	
วุฒิการศึกษาสายสามัญ	2.329	0.060		✓

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาพระปริยัติธรรมต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านสันตัสสนา	ชาวพุทธในปัจจุบันมีความสนใจในพระพุทธศาสนาลดลง	วัดจะต้องทำงานในเชิงรุกโดยเริ่มต้นจากการเข้าถึงชุมชนที่อยู่รอบวัด เข้าไปหาคนที่กำลังมีความทุกข์ใจ แล้วเข้าไปช่วยคลายทุกข์ให้เขาโดยนำเอาธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นแนวการปฏิบัติ เข้าไปสั่งสอนแนะนำให้แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย แต่ถ้าหากคณะสงฆ์ยังไม่มีการทำงานในเชิงรุกก็จะทำให้ชาวพุทธลดลงเรื่อยๆ ซึ่งพระพุทธศาสนานั้นจะไม่สามารถดำรงอยู่อย่างยั่งยืนได้

ตารางที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

การเผยแผ่ พระพุทธศาสนา	ปัญหา-อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ด้านสมาทปนา	ในการทำงานด้านการเผยแผ่นั้นยังขาดความต่อเนื่องในการทำงานขาดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน	ในการทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันอย่างเต็มความสามารถ โดยการนำการทำงานเชิงรุกมาใช้ในการเผยแผ่ โดยการนำธรรมะไปส่งถึงญาติโยมตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียน ชุมชนมีการสอนการทำสมาธิ
ด้านสมุตเตชนา	พระภิกษุสงฆ์บางรูปยังขาดทักษะการพูดใช้ภาษา การโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังมีความเข้าใจในหลักธรรม	ควรส่งเสริมให้ให้ความรู้แก่พระสงฆ์ให้มีทักษะในการใช้ภาษาที่สามารถพูดจูงใจให้แก่วัดทำให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจได้
ด้านสัมปหังสนา	บรรยากาศในวัดบางวัดดูน่ากลัว ไม่สะอาด ไม่สร้างบรรยากาศในการเข้าไปปฏิบัติธรรม	ในการเผยแผ่นั้น ต้องมีการลอบประโลมใจให้สดใสร่าเริง โดยการชี้ให้เห็นถึงผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับ ทำให้บรรยากาศที่วัด หรือสถานที่ปฏิบัติธรรมมีความสดชื่น แจ่มใส เป็นการสร้างแรงจูงใจ

จากตารางที่ 3 พบว่า พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีตามข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านสันทัสสนา คือ 1) ชาวพุทธในปัจจุบันมีความสนใจในพระพุทธศาสนาลดลง 2) วัดจะต้องทำงานในเชิงรุกโดยเริ่มต้นจากการเข้าถึงชุมชนที่อยู่รอบวัด เข้าไปหาคนที่กำลังมีความทุกข์ใจแล้วเข้าไปช่วยคลายทุกข์ให้เขาโดยนำเอาธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นแนวการปฏิบัติ เข้าไปสั่งสอนแนะนำให้แก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายแต่ถ้าหากคณะสงฆ์ยังไม่มีการทำงานในเชิงรุกก็จะทำให้ชาวพุทธลดลงเรื่อยๆ ซึ่งพระพุทธศาสนานั้นจะไม่สามารถดำรงอยู่อย่างยั่งยืนได้

ด้านสมาทปนา คือ 1) ในการทำงานด้านการเผยแผ่นั้นยังขาดความต่อเนื่องในการทำงานขาดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน 2) ในการทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันอย่างเต็มความสามารถ โดยการนำการทำงานเชิงรุกมาใช้ในการเผยแผ่ โดยการนำธรรมะไปส่งถึงญาติโยมตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียน ชุมชนมีการสอนการทำสมาธิ

ด้านสมุตเตชนา คือ 1) พระภิกษุสงฆ์บางรูปยังขาดทักษะการพูดใช้ภาษา การโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังมีความเข้าใจในหลักธรรม 2) ควรส่งเสริมให้ให้ความรู้แก่พระสงฆ์ให้มีทักษะในการใช้ภาษาที่สามารถพูดจูงใจให้แก่วัดคิดทำให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจได้

ด้านสัมปหังสนา คือ 1) บรรยายภาสในวัดบางวัดดูน่ากลัว ไม่สะอาด ไม่สร้างบรรยากาศในการเข้าไปปฏิบัติธรรม 2) ในการเผยแผ่นั้น ต้องมีการลอบประโลมใจให้สดใสร่าเริง โดยการชี้ให้เห็นถึงผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับ ทำให้บรรยากาศที่วัด หรือสถานที่ปฏิบัติธรรมมีความสดชื่น แจ่มใส เป็นการสร้างแรงจูงใจ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและนำเสนออภิปรายดังนี้

1. สภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

สภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดสุรพล นิธิไธม (มพุทธารัตน์) (2562) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาพระนักเทศน์ต้นแบบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพทั่วไปและปัญหาของพระนักเทศน์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การเทศน์ของพระนักเทศน์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการเทศน์ในแบบที่เรียกว่า การเทศน์แบบธรรมวัตร เป็นการอ่านบทเทศน์จากพระคัมภีร์ และการเทศน์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของพิธีกรรมตามประเพณีเท่านั้น เช่น การเทศน์ในงานบวช งานศพ หรืองานทำบุญต่างๆ เป็นต้น พระนักเทศน์ที่ได้รับการฝึกอบรมและแต่งตั้งเป็นพระนักเทศน์แม่แบบหรือพระนักเทศน์ประจำจังหวัดจากมหาเถรสมาคมก็ยังมีจำนวนน้อย คณะสงฆ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้เคยมีจัดโครงการเพื่อฝึกอบรมพระนักเทศน์ประจำจังหวัดขึ้น แต่ไม่มีผู้เข้าร่วมโครงการดังกล่าวจึงต้องเลิกไป (2) คุณลักษณะของพระนักเทศน์ต้นแบบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต้องประกอบด้วย 1) หลักองค์ธรรมหลัก 2) เป็นพหูสูตร 3) หลักพุทธวิธี 4 ส. (สันตัสสนา สมาทปนา สมุตเตชนา และสัมปหังสนา) 4) มีความดีและจริยธรรม 5) มีบุคลิกภาพที่ดี 7) มีความประพฤติการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถกล่าวได้ว่า การเป็นพระนักเทศน์ที่ดีจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังกล่าวนี้ แต่การเป็นพระนักเทศน์ต้นแบบ จะต้องมีการพัฒนาบุคคลด้วยการฝึกอบรมทางกายภาพและความสามารถเฉพาะบุคคลที่มากกว่านั้น ตามหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยหลัก 3 ประการ คือ 1) การศึกษา 2) การฝึกอบรม และ 3) การพัฒนาความรู้ให้มีทักษะในการเทศน์ รู้วิธีการนำเอาเทคโนโลยีมาเสริมการเทศน์ เสริมสร้างความเชี่ยวชาญให้มากขึ้น (3) การพัฒนาพระนักเทศน์ต้นแบบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระสังฆาธิการต้องมียุทธศาสตร์สนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างพระนักเทศน์ประจำจังหวัดให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาให้เป็นพระนักเทศน์แม่แบบและพระนักเทศน์ต้นแบบด้วยการให้การศึกษาคณะฝึกอบรมเป็นระยะๆ ควรให้มีการจัดตั้ง

ชมรมพระนักเทศน์หรือสภาพระนักเทศน์ของจังหวัดขึ้นเพื่อสร้างเป็นเครือข่ายทำหน้าที่บริหารจัดการเกี่ยวกับพระนักเทศน์ รวมถึงเป็นการตรวจสอบวัดผลประเมินคุณภาพของพระนักเทศน์ด้วย

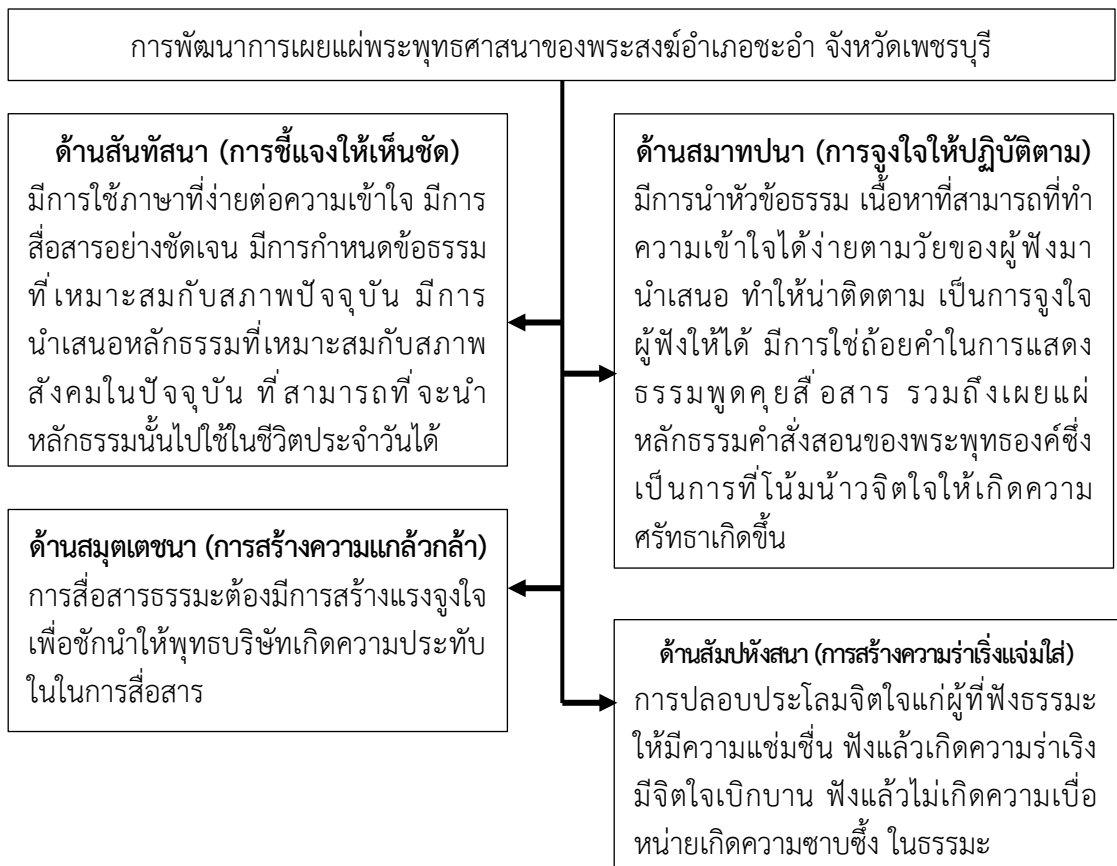
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาพระปริยัติธรรม และวุฒิการศึกษาสามัญ มีความคิดเห็นต่อสภาพการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปัญญาวชิราภรณ์ (ศักดิ์ดา ปญฺญาวชิโร) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า (1) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้ส่งสาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าอายุ และการศึกษา มีผลให้ความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และรายได้ต่อเดือน มีผลให้ความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง (3) ปัญหาอุปสรรคเพื่อพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ พระสงฆ์ที่ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีคุณภาพมีจำนวนน้อย, พระสงฆ์ที่ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่ค่อยได้รับการบำรุงขวัญกำลังใจ, ขาดอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ ภาษาบาลีเข้าใจยาก, พระสงฆ์บางรูปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน, ขาดการผลิตเอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์, การเผยแผ่ทางสถานีวิทยุยังมีน้อย, ไม่ได้ได้รับความสนใจจากกลุ่มวัยรุ่น คนส่วนใหญ่ในสังคมประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ พัฒนาศักยภาพด้านเทคนิคการเผยแผ่ธรรมแก่พระสงฆ์, ให้กำลังใจและยกย่องเชิดชูพระสงฆ์ที่ทำงานเผยแผ่อย่างจริงจัง, ทุกวัดจัดสรรงบประมาณเพื่อการเผยแผ่ธรรมะโดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปี, ปรับรูปแบบการนำเสนอธรรมะให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย, บูรณาการหลักธรรมให้กับเหตุการณ์ในยุคปัจจุบัน, เพิ่มการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเน้นการใช้สื่อประสม, นำเสนอผ่านช่องทางที่หลากหลาย, เน้นการเผยแผ่ใน

เชิงรุก, ปรับปรุงวิธีการนำเสนอให้เหมาะสมกับวัยของกลุ่มเป้าหมาย, และเน้นการเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่บูรณาการหลักธรรมทางศาสนาแก่กลุ่มผู้มีปัญหาทางเศรษฐกิจ

องค์ความรู้

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คุณลักษณะของการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่พึงประสงค์ดังนี้

ด้านสันติสนา (การชี้แจงให้เห็นชัด) มีการใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ มีการสื่อสารอย่างชัดเจน มีการกำหนดข้อธรรมที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน มีการนำเสนอหลักธรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ที่สามารถที่จะนำหลักธรรมนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้านสมาทปนา (การจูงใจให้ปฏิบัติตาม) มีการนำหัวข้อธรรม เนื้อหาที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายตามวัยของผู้ฟังมาแนะนำ ทำให้เข้าใจได้ เป็นการจูงใจผู้ฟังให้ได้ มีการใช้ถ้อยคำใน

การแสดงธรรมพุดคยสื่อสาร รวมถึงเผยแพร่หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ซึ่งเป็นการที่โน้มน้าวจิตใจให้

ด้านสมุตเตชนา (การสร้างความกลัวกลัว) การสื่อสารธรรมะต้องมีการสร้างแรงจูงใจเพื่อชักนำให้พุทธบริษัทเกิดความประทับใจในการสื่อสาร

ด้านสัมปหังสนา (การสร้างความรู้แจ้งแจ่มใส) การปลอมประโลมจิตใจแก่ผู้ฟังธรรมะให้มีความเข้มข้น ฟังแล้วเกิดความรู้แจ้ง มีจิตใจเบิกบาน ฟังแล้วไม่เกิดความเบื่อหน่าย เกิดความซาบซึ้ง ในธรรมะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการส่งเสริมและการสนับสนุน ให้มีกลไกในการขับเคลื่อนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในระดับต่างๆ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ เพื่อให้การทำงานด้านการเผยแผ่มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องและเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

2) คณะสงฆ์ควรมีการพัฒนาบุคลากรผู้เผยแพร่พระพุทธศาสนาในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาอย่างเพียงพอ

3) ควรส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4) คณะสงฆ์ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับองค์กรต่างในการขับเคลื่อนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) คณะสงฆ์มีการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนในระดับต่างๆ ตั้งแต่จังหวัดไปจนถึง อำเภอ และตำบลในพื้นที่นั้นๆ ฉะนั้นในการดำเนินงานด้านการเผยแผ่ เพื่อให้การเผยแผ่ต้องมีการขับเคลื่อนไปตามนโยบายตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา (Buddhism 4.0) ต้องมีการทำงานในเชิงรุกโดยการเข้าถึงตั้งแต่ชุมชนรอบวัด โรงเรียนโดยการส่งบุคลากรที่มีความสามารถ เพื่อให้การเผยแผ่เกิดประสิทธิผลสูงสุด

2) การสร้างบุคลากรให้เพียงพอกับงาน ต้องมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านทักษะการพูด การใช้ภาษา การสื่อสาร ผนวกผสมผสานเข้ากับหลักความรู้ในทางพระพุทธศาสนา ให้แก่บุคลากรด้านการเผยแผ่ มีการจัดอบรมพระภิกษุฐานแก่พระวิปัสณาจารย์ เพื่อที่ให้ผู้ทำหน้าที่เผยแผ่นั้นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การขอความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ นั้น ทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องมีการประสานงานขอความร่วมมือมีการประชุมกันทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นไปโดยพร้อมเพียงกันในแต่ละฝ่าย

4) ประชุมวางแผนเรื่องมีการจัดอบรม ปฏิบัติธรรม และสอนหลักศีลธรรมตามสถานศึกษาต่างๆ ให้แก่นักเรียน ประชาชนทั่วไป เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ธรรมะตามกระบวนการส่งเสริมศีลธรรมแนวใหม่ ประกอบด้วยการมีกิจกรรมที่เน้นการบรรยายแบบประยุกต์เรื่องรวบตัวที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ที่ผสมหลักธรรมทั้งศาสตร์และศิลป์ ให้เข้าใจง่ายแก่การนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งต่อท่าน ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

- 1) ควรศึกษาถึงปัญหาเชิงลึกและแนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- 2) ควรศึกษาบทบาทของคณะสงฆ์ในแต่ละระดับตามชั้นปกครองที่มีผลต่อการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- 3) ควรวิจัยในเรื่องการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ การใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- 4) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสอบถามจากผู้เผยแผ่เป็นผู้ที่ได้รับผลจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เพื่อให้ได้มุมมองที่แตกต่าง

เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บิตชีเนสอาร์แอนด์ดี.
- พระครูปัญญาวชิรกาญจน์ (ศักดิ์ดา ปญญาวิโร). (2561). *การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดสุรพล นิปฺโญ (มุกhtarตน์). (2562). *การพัฒนาพระนักเทศน์ต้นแบบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์* (ดุขฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2527). *สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2541). *ศาสนาเปรียบเทียบ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- เสฐียร พันธรั้งสี. (2542). *ศาสนาเปรียบเทียบ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ผดุงวิทยาการพิมพ์.